

DOI 10.36074/logos-29.10.2021.v2.19

САМООСВІТА ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ: ФІЛОСОФСЬКИЙ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА СОЦІОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ

Шутов Дмитро Олександрович

аспірант зі спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями)
Університет імені Альфреда Нобеля

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

ORCID ID: 0000-0001-6861-105X

Лебідь Ольга Валеріївна

доктор пед. наук, доцент, професор кафедри інноваційних технологій з
педагогіки, психології та соціальної роботи
Університет імені Альфреда Нобеля

УКРАЇНА

Науковці визначають в самоосвіті як діяльності філософський, психологічний та соціологічний контекст, сутність яких вважаємо за необхідне розглянути. Для філософії самоосвіта є: домінантним засобом освітньої діяльності і системостворюючим чинником площини освіти; індивідуально-особистісний процесом, допоміжним засобом для пізнання навколишнього світу людиною; чинним мірилом спроможності члена соціуму відповідати на виклики сучасності. Природа самоосвіти містить протиріччя: з одного боку самоосвіта є ключовим елементом у навчанні, а з іншого, саме існування самоосвіти як такої є свідченням слабкості системи освіти взагалі. Існуючі протиріччя у сфері вищої освіти, з філософського погляду і при сторонньому аналізі, наштовхують на розуміння того, що в національній освіті не найкращі часи, їй важко в плані вирішення нагальних проблем. Самоосвіта є засобом, який може допомогти через самопроекування. Головне завдання – реалізація свого особистого проекту. Людина є проектом самого себе.

Природа та розуміння самоосвіти особистості є поєднуючим фактором між філософією та соціологією. В цьому питанні прослідковується зв'язок між загальним і спеціальним. Філософія допомагає досягнути самоосвіту як явище і як процес, що має в основі глибоко суперечну природу [1]. У взаємодії освіти та самоосвіти остання виокремлюється як самостійний соціокультурний феномен. Роблячи акцент на самоосвіті, особистість використовує її інструменти для самореалізації та самовдосконалення. Як наголошує О. Бурлука, суб'єкт самоосвіти «створює» себе [2]. Самоосвіта в повній мірі визначається як соціокультурна проблема і претендує на пильну увагу багатьох дисциплін. З точки зору соціології, проблематика самоосвіти виступає предметом її дослідження відносно нещодавно. З початку XX століття соціологічний підхід в дослідженні не мав розуміння власної актуальності. З того часу як особистість стала в центрі процесу освіти, з утворенням гуманістичної парадигми, увага до самоосвіти як до соціального явища набуває нового значення та окрасу.

Самоосвіта особистості, як соціокультурний феномен, має декілька підходів дослідження: а) педагогічний, де самоосвіта є цілеспрямованою діяльністю людини, яка самостійно визначає тут цілі та завдання; б) як предмет бібліотекознавства, для підтримки читацького інтересу; в) пошук відповідей на

питання, пов'язані з особливостями різних соціально-демографічних та соціально-професійних груп суспільства; г) праксеологічний (необхідність професійно-посадового зростання. Система знань суспільства розвивається динамічно. На це впливають як суб'єктивні, так і об'єктивні чинники, як індивідуальна інтерпретація, так і загалом, орієнтація тих чи інших суспільних еліт.

Список використаних джерел:

- [1] Бурлука О. В. (2005) Самоосвіта особистості як соціокультурне явище (автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук). Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Харків, Україна.
- [2] Грабовець І. В. (2005) Самоосвіта як інтегруюча детермінанта самореалізації молодих фахівців у професійній діяльності (автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соц. наук). Криворізький державний педагогічний університет. Київ, Україна.